

הפרשנים שלנו

"אזור ההרג" של ענקיות האינטרנט מדאיג את הכלכלנים

למרות שקשה לדמיין את חיינו בלעדיהן, הריכוז של כוח כלכלי אדיר בידי מספר קטן של פלטפורמות ענק מעורר דאגה

יוסי שפיגל

18 באוגוסט 2020

עקוב

לא יהיה מוגזם לטעון כי לפני פרוץ משבר הקורונה והמחאה החברתית בארה"ב ובישראל, סוגיות בהגבלים עסקיים בכלכלה הדיגיטלית היו מהנושאים הבוערים ביותר על סדר היום הציבורי. סוגיות אלו נותרו חשובות גם עתה, למרות המשבר. עדות לכך ניתן למצוא בשימוע שהקונגרס האמריקאי קיים בסוף יולי עם המנכ"לים של גוגל (165.86 -0.68%), פייסבוק (null +null%), אמזון (184.76 -0.2%), ואפל (226.78 +0.25%).

רק לפני כשני עשורים, היו רבים שטענו כי האינטרנט יעודד תחרות על ידי הפחתה של חסמי כניסה, וחסמי מעבר בין ספקים שונים. למעשה, באותה עת נשמעו חששות שהאינטרנט יביא לתחרות כה עזה עד שפירמות לא יצליחו לכסות על העלויות שלהן.

אלא שהציפיות לתחרות עזה לא התממשו. כיום, אמזון שולטת בקמעונות המקוונת, גוגל בפרסום המקוון, פייסבוק ברשתות החברתיות, ספוטיפיי ואפל בסטרימינג של מוזיקה, ונטפליקס בסטרימינג של וידאו. מיקרוסופט

(417.13 -0.85%) ממשיכה לשלוט בשוק מערכות ההפעלה למחשבים, גוגל במערכות הפעלה לסמארטפונים באמצעות אנדרואיד, ואמזון ומיקרוסופט שולטות בשירותי ענן. לא במפתיע, שבע מעשר החברות הגדולות בעולם במונחי שווי שוק, מיקרוסופט, אפל, אמזון, גוגל, פייסבוק, עלי באבא (115.25 +2.23%), וטנסנט, פעילות בכלכלה הדיגיטלית.

למרות שקשה לדמיין את חיינו בלעדיו, הריכוז של כוח כלכלי אדיר בידי מספר קטן של פלטפורמות ענק מעורר דאגה, לא רק לצבירת כוח פוליטי, אלא גם לצבירת מידע רב על צרכנים, והשפעה על מה אנחנו קוראים, שומעים, ורואים. כיום, יותר ויותר אנשים צורכים את האינפורמציה שלהם ברשתות חברתיות, וישנם קולות הטוענים שהאלגוריתמים בהם משתמשות הרשתות מעודדים הקצנה ופלגנות.

כלכלנים רבים מודאגים מפגיעה בתחרות ובתמריצי החדשנות של סטרטאפים. למשל, קמפלי, ראג'ן, וזינגלס מאוניברסיטת שיקגו טענו במאמר שהופץ לאחרונה כי הדומיננטיות של פלטפורמות הענק יוצרת סביבה "אזור הרג": תחומים שסטארטאפים נמנעים מכניסה אליהם, מחשש שלא יוכלו להתחרות בפלטפורמות הענק. הם גם כותבים כי הפלטפורמות "צוברות כוח שוק, מעוותות את התחרות, ומאטות את החדשנות." חששות אלה ואחרים הובילו את הסנטורית הדמוקרטית אליזבת וורן להציע במהלך הקמפיין שלה לנשיאות ארה"ב לפרק את ענקיות הטכנולוגיה "כדי להשיב את יחסי הכוחות בדמוקרטיה שלנו, לקדם את התחרות, ולהבטיח שהדור הבא של חדשנות טכנולוגית יהיה תוסס כמו האחרון."

יתכן שהריכוזיות בכלכלה הדיגיטלית היא תוצאה בלתי נמנעת מקיומם של יתרונות לגודל בשווקים דיגיטליים - פלטפורמות ענק יעילות יותר ויכולות

להשקיע ולפתח בצורה טובה, ומ"אפקט רשת" - גולשים, קונים, ומוכרים, מעדיפים פלטפורמות בהן יש הרבה משתמשים אחרים. הפתרון במקרה זה הוא פיקוח על הפלטפורמות כדי למנוע ניצול לרעה של כוחן, והסדרת השימוש במידע שצברו לטובת הכלל.

ואולם ייתכן שחלק מהאשם נעוץ במדיניות מקלה מדי של רשויות הגבלים עסקיים. בעשור האחרון, רכשו פלטפורמות הענק מאות חברות. מלבד קומץ קטן, הרכישות לא נבדקו, וכל אלה שנבדקו, אושרו. קיים חשש שחלק מהרכישות מנעו תחרות, פגעו בחדשנות, והגדילו את כמות המידע שבידי פלטפורמות הענק. כלכלנים רבים קוראים להחמרת הקריטריונים לאישור רכישת חברות בידי פלטפורמות ענק, ואחרים קוראים לאיסור מוחלט על רכישת כאלה.

קשה לדעת איך יסתיימו המהלכים בהם החל הקונגרס האמריקאי, אך קרוב לוודאי שבשנים הקרובות, פלטפורמות הענק יאלצו להתמודד עם ביקורת הדוקה יותר של רשויות הגבלים עסקיים ועם רשויות שיוקמו כדי לפקח עליהן.

הכותב הוא פרופ' בפקולטה לניהול ע"ש קולר באוניברסיטת תל אביב, חוקר ומרצה בתחומי הגבלים עסקיים וחבר בוועדה המייעצת לכלכלן הראשי לענייני תחרות של האיחוד האירופי

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ אמזון

+ מיקרוסופט

+ אפל

+ גוגל

+ פייסבוק

כתבות מומלצות